

بهترین انتخاب برای حفظ حداقل ها

چگونه می توان با کارآمدترین روش سرنوشت کشور را تعیین کرد؟

[صادق زیباکلام]

استاد سابق علوم سیاسی دانشگاه تهران

من در انتخابات ریاست جمهوری سال ۱۴۰۰ شرکت نکردم، در حالی که در انتخابات ریاست جمهوری سال ۱۳۹۶، نزدیک به چهار تا پنج ماه از زندگی ام را به طور کامل وقف کار و تبلیغات انتخاباتی کرده بودم. زن و بچه، دانشگاه و تمام امور شخصی خود را رها کردم و از استانی به استانی دیگر، از شهری به شهری دیگر و از دانشگاهی به دانشگاهی دیگر می رفتم تا مردم را ترغیب کنم در انتخابات شرکت کنند. مشخص است که عمده فعالیت ها و سخنرانی های من در ستادهای انتخاباتی آقای روحانی برگزار می شد. اما پس از دوره دوم ریاست جمهوری آقای روحانی به دلایلی دچار سرخوردگی عمیقی شدم. نقش من در جمع آوری آن نزدیک به ۲۴ میلیون رأی قابل کتمان نیست. ادعا نمی کنم که من تنها کسی بودم که در سال ۱۳۹۶ این رأی ها را برای آقای روحانی جمع کرد، قطعاً این طور نیست. اما می توانم این را بگویم که به عنوان یک چهره دانشگاهی و سیاسی نقش مؤثری در شکل گیری آن فضای انتخاباتی در سال ۱۳۹۶ داشتم. بنابراین می توان این سؤال را پرسید که پس از آن همه شور و تلاش، چه چیزی باعث ناامیدی من شد؟ می توانم این طور پاسخ دهم که: مهم ترین علتی که باعث ناامیدی من شد، بی توجهی آقای روحانی به خواسته ها و مطالبات آن ۲۴ میلیون رأی دهنده ایرانی بود. آقای روحانی در

دوره دوم ریاست جمهوری اش حاضر نشد پاسخی به این مطالبات بدهد، با اینکه این طور برداشت می شد که حتی از نظر اخلاقی هم خود را موظف نمی دانست نسبت به آن آرا و مردمی که به او رأی داده بودند، متعهد نشان دهد. به همین دلیل در انتخابات ۱۴۰۰ شرکت نکردم و رأی هم ندادم. حتی در انتخابات مجلس شورای اسلامی دوره دوازدهم نیز در پای صندوق ها حضور نیافتم.

اما به رغم آن سرخوردگی عمیق و با وجود آن شرکت نکردن در دو دور انتخابات، باز طی فرآیند دیگری، با گذشت زمان و بررسی اوضاع کشور به این نتیجه رسیدم که تصمیم به شرکت نکردن در انتخابات اشتباه بوده است. علت هم این بود که مشارکت نکردن ما در انتخابات ۱۴۰۰ زمینه را برای حضور یک جریان دیگر در قدرت فراهم کرد. به عبارت دیگر، به دلیل شرکت نکردن ما در انتخابات، کشور در دست جریانی افتاد که از ابتدای حضورشان در قدرت اجرایی، تلاش کردند برنامه هایی از جمله برنامه «خالص سازی» را اجرا کنند. نتیجه این برنامه، چیزی جز رکود، عقب گرد و مشکلات بیشتر برای کشور نبود، به گونه ای که طی سه سال دولت سیزدهم، با فعالیت این جریان ها هیچ پیشرفت واقعی و ملموسی در ابعاد مختلف سیاسی، اقتصادی و اجتماعی کشور مشاهده نشد.

به طور خلاصه، زمانی این طور فکر می کردم که شرکت نکردن در انتخابات می تواند باعث تحولات مثبت یا چیزی شبیه به توسعه سیاسی شود، اما اکنون می دانم که این تصور غلط است. الان بر این باور هستم که اگر مردم در انتخابات شرکت نکنند و پای صندوق های رأی حضور نیابند و میزان مشارکت در انتخابات، خواه انتخابات ریاست جمهوری یا مجلس، کاهش یابد، نظام مدیریتی ما به خودی خود به فکر اصلاح و بهبود نمی افتد و تغییرات جدی رخ نمی دهد. مثال بارز این موضوع در انتخابات سال های ۱۳۹۶ و ۱۴۰۰ قابل مشاهده است. در سال ۱۳۹۶ حدود ۲۴ میلیون نفر به آقای روحانی رأی دادند؛ اما در دوره بعدی انتخابات ریاست جمهوری که میزان مشارکت مردم کمتر از سال ۱۳۹۶ بود و تعداد آرای کمتری به صندوق ها ریخته شده، هیچ واکنشی برای جلب رضایت عمومی و برطرف کردن نارضایتی ها دیده نشد، مثلاً واکنشی که تلاش کند مردم را ترغیب و امیدوار کند که پای صندوق ها حاضر شوند.

در انتخابات مجلس دهم نیز دکتر محمد رضا عارف سرلیست اصلاح طلبان در تهران، توانست نزدیک به یک و نیم میلیون رأی کسب کند، اما در انتخابات مجلس اخیر، اصولگرایان با کمترین میزان آرا، یعنی با چند صد هزار رأی که گاه زیر نیم میلیون رأی آن از کلانشهر تهران بوده است، امکان ورود به مجلس را پیدا کردند. این وضعیت باز هم نشان می دهد مشارکت نکردن ما به هیچ وجه

جریان های سیاسی را وادار به تغییر و اصلاح نکرد، بلکه باعث شد مجلس سیزدهم با حضور برخی چهره های تندرو شکل بگیرد که هم سیاست های این چهره ها و هم عملکرد دولت سیزدهم، نمونه ای از نتیجه های آن است.

بنابراین، اگر ما در انتخابات ریاست جمهوری سال ۱۴۰۳ شرکت نمی کردیم، رقبای او رئیس جمهوری اسلامی ایران می شدند. این وضعیت می توانست به مراتب بدتر از شرایط امروز باشد؛ بویژه در حوزه سیاست داخلی و خارجی. ممکن است برخی معتقد باشند که بدتر شدن اوضاع بهتر است چون تکلیف روشن می شود، اما واقعیت این است که ادامه چنین وضعیتی جز آسیب بیشتر به کشور و مردم چیز دیگری در پی نخواهد داشت.

اگر ۱۵ تا ۱۶ میلیون نفری که به آقای پزشکیان رأی دادند در انتخابات ریاست جمهوری سال ۱۴۰۳ شرکت نمی کردند، مطمئناً امروز رقیب آقای پزشکیان، رئیس جمهور بود و این وضعیت، یعنی عقب گرد عمیق تر و واگرایی بیشتر برای کشور. این عقب گرد و واگرایی فقط مربوط به یک حوزه نبود و تقریباً در همه حوزه های کشور تسری می یافت.

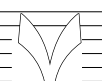
درباره وزیران، رؤسای دانشگاه ها، استانداران و دیگر مقامات دولتی فعلی حرف خاصی ندارم. یعنی سخنی مبنی بر تأیید یا رد آنان ندارم، جز اینکه همه تلاش می کنند و عملکرد نسبتاً خوبی هم دارند. اما واقعیت این است که وضعیت اقتصادی کشور وخیم است و سیاست خارجی کشور افق های روشنی را نشان نمی دهد. بنابراین در همین شرایط دشوار اقتصادی یا سیاست خارجی، اگر آن

جمعیت میلیونی پای صندوق های رأی نمی رفتند و به پزشکیان رأی نمی دادند، کاندیدای جریان مقابل به جای آقای پزشکیان، رئیس جمهور شده بود و این یعنی اوضاع اقتصادی و سیاسی کشور به مراتب بدتر می شد. این موضوع را نمی توان نادیده گرفت که برخی با دیدگاه «هرچه اوضاع بدتر شود، بهتر است» موافق اند، زیرا فکر می کنند بدتر شدن، به این معنی است که ما به بهبود نزدیک می شویم. اما این نگاه برای مردم کشور بسیار پرهزینه و خطرناک است. با این همه، به نظرم مشارکت در انتخابات به رغم همه مشکلات و ناامیدی ها بهترین راه برای حفظ حداقل ها و جلوگیری از پیشروی جریان های تندرو و ناکارآمد است. مشارکت نکردن ما در انتخابات، اعم از مجلس یا ریاست جمهوری نه تنها باعث تغییر مثبت نمی شود، بلکه زمینه را برای شکل گیری مدیریت ضعیف تر، عقب گرد، نقدناپذیری، محدود شدن فضا و آسیب های بیشتر فراهم می کند. تجربه انتخابات سال های ۱۳۹۶، ۱۴۰۰ و ۱۴۰۲ به خوبی این واقعیت را نشان داده است.

در پایان، باید گفت سرنوشت کشور در انتخابات رقم می خورد و بر همین اساس هر رأی ارزشمند است، حتی اگر به نظری تأثیر برسد. ما باید به جای کناره گیری و تحریم سیاسی، با حضور فعال و هوشمندانه در انتخابات، از حقوق و آینده مان دفاع کنیم تا مسیر پیشرفت و اصلاحات امکان پذیر باشد، خواه انتخابات ریاست جمهوری باشد، خواه مجلس یا شوراها و دهیاری ها. »

**سرنوشت کشور
در انتخابات رقم
می خورد و بر همین
اساس هر رأی
ارزشمند است،
حتی اگر به نظر
بی تأثیر برسد.
ما باید به جای
کناره گیری و تحریم
سیاسی، با حضور
فعال و هوشمندانه
در انتخابات، از
حقوق و آینده مان
دفاع کنیم تا
مسیر پیشرفت
و اصلاحات
امکان پذیر باشد**

اگر
پزشکیان
نبود

برند کلیه

ویژگی نامه
هفته دولت
شهریور ۱۴۰۴